

la Calma i Tagamanent, descendint al nivell del Congost (410 metres). La carena muntanyenca s'enfila ara pels cingles que dominen l'engorjat, i pel Pla de la Garga va enlairant-se novament, fins que pren orientació decididament septentrional. Per sobre Sant Martí de Centelles, es dirigeix al Puig Oller (1,110 metres), formant ja la divisòria amb el Llussanès, els flancs esdevenen bruscament tallats, constituïnt notables cingleres, que en alguns llocs són muralles abruptes i que salven el desnivell existent entre aquella contrada i la Plana. La cadena es tanca, passant per Santa Llúcia i els Munts, aprop de Sant Quirze, on s'ajunta amb el estreps de Bellmunt, que baixen fins al Ter.

Aquesta estructura orogràfica és la que ha determinat principalment la dels altres accidents geogràfics, però abans de descriure la d'aquests, és preferible sentar qualques antecedents.

No hi ha dubte que en estudiar la intervenció dels agents físics sobre un paisatge, només cal considerar-ne dos d'importància capital, per a travar immediatament relació amb els restants que poden tenir-hi part: aquests elements primordials són la forma i el color. El primer d'ells, variable a còpia de llargs espais de temps, si no hi ha una intervenció humana resta immutable en el transcurs d'anys i anys; en canvi, l'altre gairebé depèn exclusivament de diverses condicions circumstancials, algunes de durada temporal, amb les quals té fonda connexió el clima, el canvi d'estacions, etc. I essent aquell de més marcada preponderància i estabilitat, s'ens fa precís analitzar-lo en el lloc preeminent.

En l'estudi fisiogràfic d'un territori, cal recórrer a la geologia per a explicar la seva fonamental estructura i la manera com s'ha format. Coneixent-ne prèviament la naturalesa i condicions relatives a aquella ciència, tenim noció de la seva geogènesi i del procés evolutiu desenrotllat. De manera que una descripció de les vicissituds geològiques sofertes per la comarca és necessària per a conèixer fonament les característiques geogràfiques.

En les eres primària i secundària, la comarca, enfonzada en les aigües que ocupaven el geosinclinal mesozòic català, no participà de les variacions ocasionades pels cataclismes geològics que afectaren intensament el Pireneu. D'aquestes èpoques remotes no n'ha quedat rastre a la Plana; els terrenys pertanyents a ella formen, a grans profunditats, la base damunt la qual descansen els sediments terciaris. Aquests, abracen quasi tota l'àrea de la contrada, i per aquest motiu hem d'estudiar preferentment l'era en la qual foren dipositats. Es demostrat pels dipòsits perifèrics que la comarca estava ja a principis dels temps neozòics submergida sota les aigües d'un llac d'aigua dolça, si bé vers el cantó NW, en observar els estrats inferiors, hom troba dues capes de fàcies marina, ço que sembla indicar que en aquells indrets la